

Hieronymus Bosch: *Christ Carrying the Cross*. Gjengitt med tillatelse fra Museum of Fine Arts, Ghent

To bilder om feighet

En kombinasjon av feighet og grusomhet springer oss i øynene. Et menneske skyves ut av flokken, blir hånet og mishandlet. Menneskemassen gir trygghet og anonymitet. Våre verste egenskaper får komme til uttrykk. I den brasilianske fotografen Sebastião Salgados bilde fra 1986 er det gullgravere i staten Parà som har valgt ut et offer. Vi vet ikke hva som ligger bak. Mobbernes bitterhet og frustrasjon over tilværelsen kan være årsak nok.

Dette fotografiet har likhetstrekk med maleriet *Kristus bærer korset* av Hieronymus Bosch (1450–1516). Ondskap og skadefryd når her et visuelt klimaks. I begge bilder trekkes vi ubehagelig tett innpå de menneskene som illustreres. Hos Bosch er ansiktene forvrengte og demoniske med en intens, lysende stygghet. Det kan se ut som de bærer masker. Men kanskje er det slik vi ser ut når den masken vi bærer daglig, med sivilisasjonens ferniss, blir trukket til side. Slik som det skjedde i gullgravernes leir fem århundrer senere. I bildets sentrum har Bosch satt Kristus med lukkede øyne, langt borte fra denne verden av pinsler og hån. Forfølgere kan ikke lenger nå Guds sønn. Midt i lidelsene er han den seirende.

Anton Hauge

Fysiologisk institutt
Universitetet i Oslo

© Sebastião Salgado: *Gold mine, Sierra Pelada, Brazil 1986*/Amazonas images/Scanpix